

150

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

JULES VERNE

O ZI DIN VIAȚA UNUI ZIARIST AMERICAN ÎN ANUL 2889

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

JULES VERNE

ÎN SECOLUL XXIX

O zi din viața unui ziarist american în anul 2889

Traducere, cuvînt înainte şi note de ION HOBANA

Colecția „Povestiri ştiințifico-fantastice"
Anul VII – Nr. 150

Coperta – desen: DUMITRU IONESCU

Traducerea acestei povestiri a fost întocmită după versiunea publicată în culegerea postumă „Hier et demain" („Azi și mîine"), sub titlul „Au XXIX-ème siècle. La journée d'un journaliste américain en 2889".

CUVÎNT ÎNAINTE

După „Insula cu elice", am bucuria de a prezenta cititorilor Colecției „Povestiri științifico-fantastice" o nouă lucrare a lui Jules Verne netradusă încă în romînește. Este o povestire concepută în împrejurări destul de interesante pentru a le aminti aici, pe scurt.

În anul 1878, cu prilejul sărbătoririi zilei de naștere a marelui vizionar, printre scrisorile și telegramele de felicitare sosite de pretutindeni se afla și un mesaj al lui Gordon Bennett. Directorul și redactorul-șef al ziarului „New York Herald" îi propunea lui Jules Verne să scrie o povestire destinată cititorilor americani, în care să zugrăvească Statele Unite așa cum vor arăta ele peste un mileniu.

Scriitorul n-a răspuns de îndată acestei propuneri. Abia după zece ani, Bennett primea povestirea care n-avea să vadă lumina tiparului decît în 1889, și nu în „New York Herald", ci în revista americană „The Forum" și în revista rusească „Вокруг света" („În jurul lumii").

Cum să ne explicăm atitudinea negativă a „regelui presei americane" ?

Povestirea „În secolul XXIX. O zi din viața unui ziarist american în anul 2889" dovedește încă o dată cît de fecundă era imaginația părintelui literaturii științifico-fantastice. Închipuiți-vă sentimentul copleșitor pe care-l încercau cititorii de la sfîrșitul veacului trecut sub torentul de previziuni verniene ! În epoca felinarelor cu gaz și a trăsurilor cu cai își făceau deodată apariția zgîrie-norii *„cu temperatură constantă", „aerocarele", aeroomnibuzele" și „aerotrenurile", „tunelurile pneumatice subacvatice", „trotuarele mo-*

bile", *„fonotelefoturile"* (aparate care îmbină telefonia cu televiziunea), *„piano-calculatorul-electric"*, și nenumărate alte anticipații — împlinite și depășite astăzi datorită ritmului vertiginos al progresului tehnic-științific.

Fără îndoială că publicarea unei asemenea povestiri, într-o vreme în care Jules Verne se afla în culmea binemeritatei sale glorii, ar fi dus la creșterea fulgerătoare a tirajului lui „New York Herald". Sensibil la astfel de argumente *, Gordon Bennett a renunțat totuși la ploaia de dolari și a închis manuscrisul într-un sertar. Pentru că „În secolul XXIX" constituia nu numai o frescă a realizărilor viitorului, ci și o satiră mușcătoare la adresa modului de viață american și a orînduirii capitaliste, în general.

Acțiunea povestirii se petrece la Centropolis, noua capitală a Statelor Unite, în palatul de marmură și aur al ziarului „Earth Herald". Strănepotul lui Gordon Bennett, arhimiliardarul Francis Bennett, conduce cu autoritate destinele ziarului... și ale Americii. *„Nu vă vine să credeți?"* întîmpină autorul obiecțiile cititorului yankeu, îmbrobodit de propaganda despre „sistemul democratic". *„Aflați atunci că ambasadorii tuturor statelor și chiar miniștrii noștri se îmbulzesc la ușa lui, cerșindu-i sfaturile, cerîndu-i aprobarea, implorînd ajutorul atotputernicului său ziar"*. Încă mai dinainte, sîntem preveniți, într-o paranteză semnificativă, că *„acum două sute de ani, cînd guvernul Statelor Unite a fost transferat de la Washington la Centropolis, ziarul a urmat guvernul — dacă nu cumva guvernul a urmat ziarul..."*

Hotărît să se răfuiască și cu alte mituri ale modului de viață american, Jules Verne ironizează mult lăudatul sistem bipartizan, care constă în perindarea la putere a partidelor republican și democrat — amîndouă exponente ale intereselor marelui capital. La redacția ziarului „Earth Herald", sosește o fototelegramă de pe Marte, vestind *„o revoluție în Imperiul Central, în favoarea reacționarilor liberali și împotriva republicanilor conservatori.*

---

* Anatole France spunea despre el că este *„tipul perfect al financiarului, pe care, din întregul Univers, nu-l interesează decît cotele bursei"*.

— Ca la noi!...“ comentează Francis Bennett, trecînd la alt subiect.

Justiția burgheză?... Iată cum discută directorul cu unul dintre reporterii săi:

„— Și afacerea asasinului Chapmann? Ai stat de vorbă cu jurații care trebuie să se întrunească la tribunal?

— Da. Toți sînt convinși de vinovăția acuzatului, așa că procesul nici nu va mai ajunge în fața lor. Chapmann va fi executat înainte de a fi condamnat...

— Perfect!... Perfect!...“

Încurajarea inventatorilor talentați?...

„...grație unui sistem ingenios, publicitatea se face într-o formă cu totul nouă. Brevetul invenției a fost cumpărat cu trei dolari de la un nenorocit care a murit de foame“. Și publicitatea aduce ziarului *„în medie trei milioane de dolari pe zi!“*

Ca și „Insula cu elice“, lucrarea de față demonstrează aversiunea lui Jules Verne față de tendințele expansioniste ale imperialismului american. Această aversiune transpare uneori într-o simplă aluzie. Se știe, de pildă, că numărul stelelor de pe drapelul american reprezintă numărul statelor care fac parte din S.U.A. În secolul XXIX, pe drapel se află 75 de stele — față de 50 cîte sînt astăzi. De altfel, autorul vorbește și fără ocolișuri despre anexarea Marii Britanii și a Canadei de către Statele Unite...

Nevrînd să răpesc cititorilor plăcerea de a descoperi și alte poante satirice, îmi îngădui să le atrag atenția doar asupra pasajelor în care autorul își bate joc de lipsa de gust și incompetența artistică a lui Francis Bennett și a lumii în care trăiește el. Ridicolul sfaturilor pe care le dă colaboratorilor săi literari, desconsiderarea picturii și înlocuirea ei prin fotografia în culori, degustarea operelor muzicale alcătuite *„dintr-o succesiune de formule armonico-algebrice“* — iată tot atîtea ascuțișuri îndreptate împotriva tendințelor îngrijorătoare care se făceau simțite în arta capitalistă de la sfîrșitul secolului trecut și care aveau să ducă la aberațiile decadente de astăzi.

Mai mult decît această sumară expunere de motive, lectura povestirii va oferi materialul necesar pentru a înțelege

refuzul lui Gordon Bennett. Recunoscîndu-se, poate, în unele trăsături ale ipoteticului său strănepot, „regele presei americane“ a avut și temeiuri mai puternice de a nu trimite manuscrisul la tipar.

E adevărat că „In secolul XXIX“ ne înfățișează progresul mai mult ca un factor multiplicator (oamenii vor trăi mai mult, va spori populația orașelor, clădirile vor fi mai înalte și mai confortabile, mijloacele de transport își vor mări viteza etc. etc.). Autorul nu se ridică la înțelegerea științifică a fenomenelor sociale și nu poate, deci, să prevadă saltul calitativ pe care-l va realiza omenirea prin trecerea la o altă orînduire. Dar el nu se declară mulțumit cu capitalismul, ale cărui vicii le cunoaște.

Dezvăluind influența hotărîtoare a oamenilor de afaceri în orientarea politicii Statelor Unite, bătîndu-și joc de filozofia și practicile „business“-ului, condamnînd expansionismul brutal al imperialismului american, Jules Verne își afirma încă o dată convingerile democratice, credința în triumful umanității libere, fericite și pașnice a viitorului. Iar Gordon Bennett nu putea și nu voia să vadă mai departe de lungul nasului său capitalist.

ION HOBANA

ÎN SECOLUL XXIX

Oamenii acestui al 29-lea secol trăiesc în mijlocul unei necontenite feerii, fără să aibă aerul că-şi dau seama de asta. Sătui de minuni, ei rămîn nepăsători în fața acelora pe care progresul le iscă în fiecare zi. Totul li se pare firesc şi fără îndoială că ar aprecia mai mult civilizația noastră dacă ar compara-o cu trecutul, ca să poată măsura drumul străbătut.

Oare nu li s-ar părea atunci de zece ori mai frumoase oraşele noastre moderne, cu bulevarde largi de o sută de metri, cu clădiri înalte de 300 de metri [1] şi avînd o temperatură constantă [2], cu cerul brăzdat de mii de aerocare şi aeroomnibuze [3]? Ce însemnau pe lîngă aceste oraşe, a căror populație atinge adesea zece milioane de locuitori [4], satele, cătunele de-acum 1.000 de ani: Parisul, Londra, Berlinul, New Yorkul, tîrguşoare prost aerisite şi pline de noroi, în care circulau trăsuri trase de cai — da, de cai! să nu-ți vină să crezi!...

---

[1] Această înălțime a fost depăşită încă din al treilea deceniu al veacului nostru, o dată cu construirea lui Empire State Building din New York: 380 de metri, fără a pune la socoteală turnul de televiziune. De altfel, e foarte puțin probabil că oraşele viitorului vor arăta aşa cum şi le imaginează Jules Verne. Strănepoții noştri vor fi destul de înțelepți pentru a trăi mai aproape de pămînt, în clădiri de dimensiuni mai umane, înconjurate de parcuri şi grădini, aşa cum arată oraşele-satelit din jurul Moscovei. Să nu uităm că zgîrie-norii au apărut ca o expresie a „business"-ului în arhitectură şi construcții. Or, „business"-ul va înceta să existe cu mult înaintea secolului al XXIX-lea...

[2] Cu instalații pentru menținerea unei temperaturi constante sînt prevăzute, de pildă, sala de spectacole şi concerte a Palatului R.P. Romîne, Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", numeroase uzine şi fabrici din întreaga țară.

[3] Avioanele şi elicopterele de astăzi.

[4] De pe acum, oraşul New York are, cu suburbiile, peste 14 milioane de locuitori.

Dacă şi-ar putea închipui mersul defectuos al pacheboturilor şi al trenurilor — ciocnirile frecvente şi încetineala lor —, cît de mult ar preţui călătorii de astăzi aerotrenurile şi mai ales tuburile pneumatice aruncate de-a latul oceanelor care-i transportă cu o viteză de o mie cinci sute de kilometri pe oră ![5]

În sfîrşit, nu ne-am bucura mai mult de telefon şi de telefot[6] spunîndu-ne că străbunii noştri erau nevoiţi să se mulţumească cu aparatul antediluvian pe care-l numeau telegraf ?

Ciudat lucru ! Aceste prefaceri surprinzătoare se bizuie pe principii foarte bine cunoscute străbunicilor noştri, care nu le foloseau însă de loc. Căldura, forţa aburilor, electricitatea există de cînd lumea. Oare nu susţineau savanţii, încă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, că singura diferenţă între forţele fizice şi chimice constă într-un anumit mod de vibraţie a particulelor eterice, propriu fiecăreia dintre aceste forţe ?...[7]

O dată ce se făcuseră asemenea paşi uriaşi, recunoscîndu-se înrudirea tuturor acestor forţe, este de neconceput că a trebuit atîta timp pentru a se ajunge la determinarea fiecăruia dintre modurile de vibraţie care le diferenţiază. Este de neconceput că mijlocul de a trece direct de la un mod la altul şi de a le produce unul fără altul a fost descoperit foarte de curînd.[8]

Totuşi lucrurile s-au petrecut astfel, şi abia în 2 790, acum o sută de ani, celebrul Oswald Nyer a ajuns la această descoperire.

Un om mare, un adevărat binefăcător al umanităţii ! Geniala sa descoperire a stat la temelia tuturor celorlalte ! Ea a dat naştere unei pleiade întregi de inventatori, ajungînd pînă la extraordinarul nostru James Jackson. Acestuia din urmă îi datorăm noile acumulatoare care condensează, unele, energia razelor solare, altele, electricitatea înmagazinată în adîncurile globului pămîntesc, altele,

[5] Iată o realizare care a rămas încă de domeniul literaturii ştiinţifico-fantastice...

[6] Noţiune imaginară, desemnînd — cum vom vedea mai tîrziu — un aparat asemănător televizoarelor noastre.

[7] Formularea este, desigur, fantezistă, dar ar putea fi socotită ca o intuire vagă a descoperirilor actuale în domeniul energiei atomice şi termonucleare.

[8] Autorul dovedeşte o înţelegere surprinzătoare, deşi exprimată naiv, a unităţii materiale a lumii şi a faptului că nenumăratele forme de mişcare ale materiei se pot transforma una în alta.

în sfîrşit, energia provenind dintr-o sursă oarecare (căderi de apă, vînturi, rîuri şi fluvii etc. [9]).

De la el ne-a rămas, de asemenea, transformatorul, care, supunîndu-se ordinului unei simple manete, extrage forța vie din acumulatori și o redă spațiului sub formă de căldură, lumină, electricitate, putere mecanică, după ce a folosit-o pentru acțiunea dorită.

Da, progresul a început cu adevărat în ziua în care au fost create aceste două instrumente. Ele i-au dăruit omului o putere aproape nesfîrşită. Întrebuințările lor sînt nenumărate. Îndulcind asprimea iernii cu ajutorul surplusului de căldură din timpul verii, ele au revoluționat agricultura [10]. Furnizînd forță motrice aparatelor de navigație aeriană, ele au determinat magnificul avînt al comerțului. Lor le datorăm producția continuă de electricitate fără pile şi maşini [11], lumina fără ardere și incandescență [12] și, în sfîrşit, acest izvor nesecat de energie care a făcut să crească de sute de ori producția industrială.

*
* *

Ei bine, vom întîlni toate aceste minuni într-un palat fără seamăn — palatul „Earth Herald", inaugurat de curînd pe bulevardul 16.823.

Ce-ar spune oare Gordon Bennett, fondatorul lui „New York Herald", dacă ar renaşte astăzi şi ar vedea acest palat de marmură şi de aur, care aparține ilustrului său strănepot Francis Bennett?

S-au scurs treizeci de generații, şi „New York Herald" a rămas proprietatea familiei Bennett. [13] Acum două sute

---

[9] Știm să folosim „energia razelor solare", transformînd-o direct în electricitate cu ajutorul fotosemiconductorilor. Căderile de apă și vîntul acționează turbinele hidrocentralelor și ale centralelor eoliene. În ceea ce privește extragerea electricității „înmagazinate în adîncurile globului pămîntesc", ceva asemănător fac savanții sovietici proiectînd centrale electrice geotermice.

[10] De pe acum a fost găsit mijlocul de înmagazinare a caloriilor risipite de Soare în timpul verii, pentru a le folosi în anotimpurile reci. Acest lucru se obține prin fixarea unei părți din energia solară pe un gen special de acumulatori.

[11] Producem „electricitate fără pile și mașini", cu ajutorul termoelemenților și al fotoelemenților.

[12] Lumina amintită de Jules Verne este realizată astăzi de lămpile cu descărcări în gaze.

[13] Așa cum arătam și în „Cuvîntul înainte", marele maestru al anticipației științifice nu dovedește aceeași clarviziune cînd se referă la

de ani, cînd guvernul Statelor Unite a fost transferat de la Washington la Centropolis, ziarul a urmat guvernul — dacă nu cumva guvernul a urmat ziarul! — şi şi-a schimbat titlul în „Earth Herald" [14].

Să nu vă închipuiţi că treburile au mers mai prost sub conducerea lui Francis Bennett. Dimpotrivă, noul director avea să insufle ziarului o putere şi o vitalitate fără seamăn, inaugurînd jurnalismul telefonic.

Cunoaşteţi acest sistem devenit posibil datorită răspîndirii de neînchipuit a telefonului. În fiecare dimineaţă, în loc să fie tipărit ca în vechime, „Earth Herald" este transmis prin viu grai [15]. Abonaţii află ceea ce îi interesează printr-o scurtă convorbire cu un reporter, un om politic sau un savant. Cit despre cumpărătorii ocazionali, în schimbul cîtorva cenţi, ei pot să afle cuprinsul ediţiei cotidiene într-unul dintre nenumăratele cabinete fonografice.

Această inovaţie a lui Francis Bennett a galvanizat vechiul ziar. În cîteva luni, clientela sa a ajuns la optzeci şi cinci de milioane de abonaţi. Averea directorului a crescut şi ea, treptat, pînă la treizeci de miliarde, cifră mult depăşită astăzi.

Datorită acestor miliarde, Francis Bennett a putut să clădească noul său palat — uriaşa construcţie cu patru faţade, măsurînd fiecare trei kilometri, al cărei acoperiş se află sub oblăduirea gloriosului steag cu şaptezeci şi cinci de stele al Confederaţiei [16].

Francis Bennett, regele ziariştilor [17], ar fi astăzi re-

---

evoluţia viitoare a societăţii umane. Pentru noi e limpede astăzi că nu numai „New York Herald", dar şi întreaga orînduire capitalistă îşi va înceta existenţa într-o perioadă istorică destul de apropiată.

[14] Mutîndu-se la Centropolis (Centrul Universului), „New York Herald" („Vestitorul New Yorkului") şi-a schimbat numele în „Earth Herald" („Vestitorul Universului") — încă o săgeată julesverniană la adresa potentaţilor americani, care se erijau de pe atunci în diriguitori ai treburilor întregului glob pămîntesc.

[15] In loc de „jurnal telefonic", ascultăm azi „radiojurnalul".

[16] „Cuvîntul înainte" a arătat care este semnificaţia celor „şaptezeci şi cinci de stele". Jules Verne a mai folosit această imagine pentru a demasca politica de cotropire a imperialismului american. In romanul „Insula cu elice" (1895) se spune: „*...Statele Unite şi-au dublat numărul stelelor pavilionului federal. Ele... şi-au anexat dominionul Canada pînă la marginile Mării Polare, provinciile mexicane, guatemaleze, hondurasiene, nicaragueze şi costaricane...*"

[17] E interesant de amintit că lui Gordon Bennett i se spunea „regele presei americane". Probabil că nu e singura trăsătură de unire între personajul real şi ipoteticul său strănepot din veacul al XXIX-lea...

gele celor două Americi dacă americanii ar fi putut vreodată să accepte un suveran oarecare. Nu vă vine să credeți ? Aflați atunci că ambasadorii tuturor statelor și chiar miniștrii noștri se îmbulzesc la ușa lui, cerșindu-i sfaturile, cerîndu-i aprobarea, implorînd ajutorul atotputernicului său ziar.

Încercați să numărați savanții pe care-i încurajează, artiștii pe care-i întreține, inventatorii pe care-i subvenționează... [18]

E o suveranitate obositoare, care cere o muncă fără răgaz. Un om de-odinioară n-ar fi putut să reziste unui asemenea efort zilnic. Din fericire, oamenii de astăzi au o constituție mai robustă, datorită progreselor igienei și gimnasticii, care au făcut ca durata medie a vieții să crească de la treizeci și șapte la șaizeci și opt de ani [19] — datorită, de asemenea, alimentelor aseptice, în așteptarea apropiatei descoperiri a aerului nutritiv, care ne va îngădui să ne hrănim... respirînd [20].

Și acum, dacă vreți să știți ce însemnează o zi din viața directorului ziarului „Earth Herald", dați-vă osteneala să urmăriți multiplele sale îndeletniciri de astăzi, 25 iulie 2889.

*

* *

În dimineața asta, Francis Bennett s-a sculat destul de prost dispus. Soția sa e în Franța de o săptămînă și singurătatea a început să-l apese. De zece ani, de cînd sînt căsătoriți, e pentru prima oară că d-na Edith Bennett, „professional beauty" [21], lipsește atît de mult de acasă. De obicei, două sau trei zile sînt de ajuns pentru desele ei călătorii în Europa, și în special la Paris, de unde-și cumpără pălăriile.

Cum s-a trezit, Francis Bennett pune deci în funcțiune fonotelefotul, ale cărui fire duc pînă la palatul său de pe Champs-Elysées.

---

[18] Ironia e evidentă dacă ne gîndim la brevetul cumpărat cu trei dolari și la inventatorul care a murit de foame.

[19] Durata medie a vieții în U.R.S.S. este de 69 de ani, crescînd față de perioada dinainte de 1917 cu mai mult de trei decenii, adică atît cît își închipuia Jules Verne că va crește într-un mileniu de capitalism.

[20] O glumă inspirată, pesemne, de „previziunile" fanteziste ale literaturii și presei occidentale de la finele secolului trecut.

[21] În traducere literală: „frumusețe profesională".

Telefonul îmbinat cu telefotul: încă o cucerire a epocii noastre![22] Dacă transmiterea vorbirii cu ajutorul curenților electrici e cunoscută de multă vreme, transmiterea imaginii este foarte recentă[23]. O descoperire prețioasă — și Francis Bennett îl binecuvîntează pe inventator cînd își zărește soția reflectată într-o oglindă telefotică —, în ciuda distanței uriașe care-i desparte.

Dulce priveliște! Ușor obosită după balul sau spectacolul din ajun, d-na Bennett e încă în pat. Cu toate că la Paris e aproape de ora prînzului, ea doarme, cu căpșorul său drăgălaș ascuns în dantelele pernei.

Dar iat-o că se agită... buzele sale tremură... Visează oare?... Da, visează... Un nume se înfiripează pe buzele sale: „Francis... dragul meu Francis!"

La auzul numelui său rostit de acest glas dulce, Francis Bennett devine dintr-o dată mai bine dispus. Nevrînd s-o trezească pe frumoasa adormită, el sare iute din pat și intră în mașina de îmbrăcat.[24]

După două minute, fără să fi avut nevoie de ajutorul vreunui valet, mașina îl depune pe pragul birourilor sale, spălat, pieptănat, încălțat, îmbrăcat și încheiat la toți nasturii, de sus pînă jos. Turneul cotidian poate să înceapă.

Francis intră mai întîi în sala unde lucrează autorii de romane foileton.

E o sală vastă, acoperită cu o mare cupolă translucidă. Într-un colț se află aparatele telefonice, în fața cărora cei o sută de literați ai ziarului citesc publicului pasionat o sută de capitole din o sută de romane.

Zărindu-l pe unul dintre foiletoniști, care face o pauză de cinci minute, Francis Bennett îi spune:

— Ultimul dumitale capitol e foarte bun, dragul meu, foarte bun! Scena în care tînăra țărancă discută cu curtezanul său cîteva probleme de filozofie transcendentală dovedește o observație foarte fină. Nimeni n-a zugrăvit mai

---

[22] Fonotelefotul există. El se numește astăzi **videofon** și este alcătuit dintr-un aparat telefonic și un ecran de televizor, pe care apare chipul interlocutorului.

[23] Transmiterea imaginilor a fost realizată pentru prima oară de Edouard Belin, care avea 13 ani în momentul apariției povestirii „În secolul XXIX".

[24] Autorul satirizează nu numai deviza oricărui business-man care se respectă: „Timpul este bani", ci și comoditatea, împinsă pînă la ultima limită, a unei clase parazitare.

bine moravurile țărănești![25] Continuă, dragul meu Archibald! Mult curaj! Datorită dumitale, de ieri avem încă zece mii de abonați!

Apoi, întorcîndu-se către un alt colaborator:

— Domnule John Last, sînt mai puțin mulțumit de dumneata! Romanul nu-i veridic! Alergi prea repede spre final! Și procedeele documentare? Trebuie să diseci, John Last, trebuie să diseci! În timpul nostru nu se scrie cu pana, ci cu bisturiul! Fiecare acțiune în viața reală este rezultanta unor gînduri fugare și succesive, pe care trebuie să le enumeri cu grijă pentru a crea o ființă vie! Și ce-i mai ușor, dacă te servești de hipnotismul electric, care dedublează omul și separă cele două personalități ale sale![26] Privește-te trăind, dragul meu John Last! Imită-l pe confratele dumitale pe care-l complimentam adineauri! Folosește hipnotismul... Cum?... Spui că-l folosești?... Nu îndeajuns atunci, nu îndeajuns!

După ce-a dat această mică lecție, Francis Bennett își continuă inspecția și trece în sala reportajului. Cei o mie cinci sute de reporteri, așezați în fața unui număr egal de telefoane, comunică abonaților noutățile primite în timpul nopții din cele patru colțuri ale pămîntului.

Organizarea acestui incomparabil serviciu a fost descrisă adesea. În afară de telefon, fiecare reporter are în fața lui o serie de comutatoare care-i îngăduie să obțină legătura cu una sau alta dintre liniile telefotice. Astfel, abonaților li se oferă nu numai relatarea evenimentelor, ci și imaginea lor. Cînd e vorba de un fapt divers care s-a petrecut înainte de a fi descris se transmit momentele principale, obținute cu ajutorul fotografiei intensive[27].

Francis Bennett se adresează unuia dintre cei zece reporteri astronomici — un serviciu care se va dezvolta în urma recentelor descoperiri efectuate în lumea stelară:

— Ei, Cash, ce noutăți ai?

---

[25] O înțepătură la adresa literaturii de salon, care înlocuia zugrăvirea realistă a vieții la țară cu scorniturі idilice de genul celei aparținînd foiletonistului Archibald.

[26] Jules Verne satirizează aici abuzul de descrieri ale stărilor sufletești mărunte și nesemnificative. Iar în ceea ce privește folosirea hipnotismului ca mijloc de creație artistică, amintim că unii scriitori occidentali se autostimulează înghițind doze masive de stupefiante, care joacă același rol.

[27] „Earth Herald" pare a fi mai mult un jurnal televizat decît unul telefonat.

— Am primit fototelegrame de pe Mercur, Venus și Marte [28].

— Ultima e interesantă ?...

— Ni se anunță o revoluție în Imperiul Central, în favoarea reacționarilor liberali și împotriva republicanilor conservatori.

— Ca la noi !... Și de pe Jupiter ?...

— Încă nimic. Nu izbutim să înțelegem semnalele jupiterienilor. Ori poate că semnalele noastre n-ajung pînă acolo ?...

— Asta te privește ! Nu uita că ești direct răspunzător, domnule Cash ! încheie Francis Bennett.

Și, foarte nemulțumit, trece în sala redacției științifice.

Aplecați asupra mașinilor de calculat, treizeci de savanți sînt absorbiți în rezolvarea ecuațiilor de gradul nouăzeci și cinci. Alții se distrează cu formulele infinitului algebric și ale spațiului cu douăzeci și patru de dimensiuni [29], așa cum fac niște elevi de școală elementară cu cele patru operații ale aritmeticii.

Francis Bennett își face apariția printre ei ca o bombă :

— Mi s-a spus că n-avem nici un răspuns de pe Jupiter. Mereu același lucru !... Corley, de douăzeci de ani buchisești această planetă ! Mi se pare că...

— Ce să facem, domnule Bennett ? se apără savantul interpelat. Optica lasă încă mult de dorit și, chiar cu telescoapele noastre de trei kilometri... [30]

---

[28] Pe vremea cînd scria povestirea de față, Jules Verne cunoștea, desigur, comunicările lui Schiaparelli privind canalele de pe suprafața planetei Marte și concluzia astronomului italian : **„Aspectul lor ciudat** (al canalelor — **I.H.), regularitatea lor geometrică riguroasă ne fac să credem că au fost construite de către ființe inteligente, locuitori ai acestei planete“.** Datorită izbînzilor cosmice ale Uniunii Sovietice — ultima și cea mai impresionantă fiind lansarea stației interplanetare automate spre Venus — vom verifica într-un viitor apropiat ipoteza lui Schiaparelli și a multor alți savanți.

[29] După cum se știe, spațiul are trei dimensiuni : lungime, lățime, înălțime. Uneori se vorbește despre spațiul cvadridimensional, considerîndu-se **timpul** drept o a patra dimensiune.

„Spațiul cu douăzeci și patru de dimensiuni“ nu e decît o noțiune fantezistă, menită să sugereze dezvoltarea științei în secolul 29 (ca și **„ecuațiile de gradul nouăzeci și cinci“**).

[30] Concepția despre progresul multiplicator îi joacă aici un renghi autorului. De fapt, creșterea dimensiunilor instrumentelor optice duce la diminuarea puterii lor separatoare și, deci, a limpezimii imaginii. Acest lucru se datorește stării de agitație a atmosferei — „dușmanul ereditar“ al astronomilor.

— Auzi, Peer? îl întrerupe Francis, adresîndu-se vecinului lui Corley. Optica lasă de dorit!... Asta-i specialitatea dumitale, dragul meu! Puneți-vă ochelari, ce naiba, puneți-vă ochelari!

Apoi, întorcîndu-se către Corley:

— Dacă nu izbutim cu Jupiter, poate că lucrurile stau mai bine în ceea ce privește Luna?...

— La fel de prost, domnule Bennett.

— Aici n-o să mai dai vina pe optică! Luna e de șase sute de ori mai aproape decît Marte [31], cu care, totuși, am stabilit un serviciu regulat de corespondență. Nu telescoapele ne lipsesc...

— Nu, ci locuitorii! răspunde Corley, cu surîsul fin al savantului care jonglează cu necunoscutele.

— Îndrăznești să susții că Luna-i nelocuită?

— Cel puțin pe fața întoarsă către noi. Cine știe dacă pe cealaltă parte...

— Există un mijloc foarte simplu de a ne lămuri...

— Care anume?

— Să întoarcem Luna!

Și savanții „uzinei" Bennett încep să lucreze cu rîvnă la proiectarea mijloacelor mecanice necesare pentru a întoarce satelitul nostru [32].

Altfel, Francis Bennett are de ce să fie mulțumit. Unul dintre astronomii lui „Earth Herald" a izbutit să determine

---

[31] Nu se poate stabili un asemenea raport absolut între corpuri aflate în continuă mișcare. Rotindu-se pe orbitele lor, Luna și Marte se află la o distanță mereu schimbată față de Pămînt:

360.000 — 409.000 de kilometri și, respectiv,

57.000.000 — 400.000.000 de kilometri.

Cum să ne explicăm pripeala autorului?... Poate că de astă dată nu l-a mai rugat pe prietenul său Garcet, profesor de matematici la Liceul „Henri IV", să-i verifice calculele — așa cum făcea de obicei. Sau poate că trebuie să punem totul pe seama ignoranței atotștiutoare a lui Francis Bennett...

[32] Cu exact douăzeci de ani înaintea apariției acestei povestiri, alți eroi ai lui Jules Verne — americanii Barbicane și Nicholls și francezul Ardan — priveau cealaltă parte a Lunii din interiorul proiectilului cosmic („In jurul Lunii", 1869). Să fi renunțat autorul la ideea zborului interplanetar?...

In orice caz, unul din craterele de pe fața invizibilă a Lunii poartă azi numele lui Jules Verne — și aceasta datorită rachetei cosmice sovietice, care a dat ocol palidului nostru satelit și a făcut posibilă contemplarea imaginii lui integrale.

coordonatele noii planete Gandini.[33] Această planetă se mişcă pe orbita sa în jurul Soarelui la o distanţă de douăsprezece trilioane opt sute patruzeci şi unu de bilioane, trei sute patruzeci şi opt de milioane, două sute optzeci şi patru de mii, şase sute douăzeci şi trei de metri şi şapte decimetri, în cinci sute şaptezeci şi doi de ani, o sută nouăzeci şi patru de zile, douăsprezece ore, patruzeci şi trei de minute, nouă secunde şi opt zecimi de secundă.

Francis Bennett e încîntat de această precizie.

— Bravo! exclamă el. Grăbeşte-te să informezi serviciul reportaj. Ştii doar cît se pasionează publicul pentru problemele astronomice. Vreau ca această noutate să apară în numărul de astăzi!

Înainte de a părăsi sala reporterilor, Francis Bennett trece şi pe la grupul special al celor însărcinaţi cu interviurile şi se adresează specialistului în personaje celebre:

— Ai stat de vorbă cu preşedintele Wilcox?

— Da, domnule Bennett. Voi publica o informaţie cum că boala lui este, fără îndoială, o dilatare a stomacului şi că urmează cu cea mai mare conştiinciozitate un tratament de spălături.

— Perfect. Şi afacerea asasinului Chapmann? Ai stat de vorbă cu juraţii care trebuie să se întrunească la tribunal?

— Da. Toţi sînt convinşi de vinovăţia acuzatului, aşa că procesul nici nu va mai ajunge în faţa lor: Chapmann va fi executat înainte de a fi condamnat...

— Perfect!... Perfect!...

Sala învecinată, vastă galerie lungă de jumătate de kilometru, e consacrată publicităţii — şi e lesne de-nţeles ce trebuie să fie publicitatea unui ziar ca „Earth Herald". Ea aduce în medie trei milioane de dolari pe zi. De altfel, graţie unui sistem ingenios, publicitatea se face într-o formă cu totul nouă. Brevetul invenţiei a fost cumpărat cu trei dolari, de la un nenorocit care a murit de foame. E vorba despre nişte afişe proiectate pe nori, afişe ale căror dimensiuni sînt atît de mari încît pot fi văzute de pe teritoriul unei întregi regiuni. Din amintita galerie, o mie

---

[33] Planeta Gandini este pur fantezistă. In 1930 avea să fie descoperită ultima planetă a sistemului nostru solar, Pluton, care gravitează pe orbita sa la o distanţă de 5.899,1 milioane de kilometri, în 247,697 de ani.

de proiectoare trimit spre nori aceste anunţuri imense, reproducîndu-le în culori...

Dar acum, intrînd în sala publicităţii, Francis Bennett vede că mecanicii stau cu braţele încrucişate lîngă proiectoarele inactive. Se informează... Drept răspuns, i se arată cerul senin.

— Da, e timp frumos, murmură el. Ce-i de făcut ? Dacă ar fi vorba de ploaie, am putea s-o producem ![34] Dar ne trebuie nori, nu ploaie !...

— Da... nişte nori albi şi frumoşi ! întăreşte mecanicul-şef.

— Ei bine, domnule Samuel Mark, te vei adresa redacţiei ştiinţifice, serviciul meteorologic. Le vei spune din partea mea să se ocupe serios de problema norilor artificiali. Nu putem rămîne mereu la discreţia vremii !...[35]

*

* *

După ce-a terminat inspecţia diferitelor secţii ale ziarului, Francis Bennett trece în sala de recepţie, unde-l aşteaptă ambasadorii şi miniştrii plenipotenţiari acreditaţi pe lîngă guvernul american. Aceşti domni au venit să ceară sfaturile atotputernicului director.

— Cu ce vă pot fi de folos, domnule ? îl întreabă el pe consulul Angliei.

— Ar fi de ajuns ca „Earth Herald“ să pornească o campanie în sprijinul nostru...

— În legătură cu ce anume ?

— Pur şi simplu pentru a protesta împotriva anexării Marii Britanii de către Statele Unite.

— Pur şi simplu ! exclamă Francis Bennett, ridicînd din umeri. O anexare care a avut loc acum o sută cincizeci de ani ! Oare domnii englezi nu se vor împăca nici-

---

[34] Această idee revine în romanul „Uimitoarea aventură a misiunii Barsac“, publicat după moartea lui Jules Verne, în care ploaia artificială, provocată cu ajutorul aparatelor electrice, fertilizează un colţ de deşert african, prefăcîndu-l într-un înfloritor oraş-grădină.

Experienţele care se fac astăzi pornesc de la principiul condensării picăturilor de ploaie din nori. Se folosesc în acest scop zăpada carbonică, iodura de argint, clorura de calciu etc. În U.R.S.S. şi R.P. Chineză s-au obţinut astfel ploi puternice, pe suprafeţe mari şi cu o durată de cîteva ceasuri.

[35] În diferite ţări se încearcă şi crearea unor nori artificiali.

odată cu gîndul că țara lor a devenit colonie americană, printr-o îndreptățită întoarcere a lucrurilor ?...[36] E o nebunie curată ! Cum a putut să creadă guvernul dumneavoastră că aş începe această campanie antipatriotică ?...

— Domnule Bennett, doctrina lui Monroe cere ca America să fie a americanilor, dar numai America şi nu...[37]

— Anglia nu este decît una dintre coloniile noastre, domnule, una dintre cele mai frumoase colonii ! Să nu vă închipuiți că vom renunța vreodată la ea !

— Refuzați, deci ?

— Refuz ! Şi dacă insistați, vom face să se nască un casus belli[38], pe baza unui simplu interviu al unuia dintre reporterii noştri !

— S-a sfîrşit ! murmură consulul copleşit. Regatul Unit, Canada şi Marea Britanie sînt ale americanilor... Australia şi Noua Zeelandă sînt independente ! Din tot ceea ce a fost odată Anglia nu ne-a mai rămas nimic !

— Nimic ? ripostează Francis Bennett. Dar Gibraltarul ?[39]

*

*   *

În clipa asta sună de prînz. Încheind cu un gest audiența, directorul lui „Earth Herald" iese din sala de recepție, se aşază pe un fotoliu rulant şi, peste cîteva minute, se află în sufrageria situată la un capăt al palatului, la o distanță de un kilometru.

Masa este rînduită. Francis Bennett ia loc. Are la îndemînă o serie de robinete şi, chiar în fața lui, se rotunjeşte oglinda unui fonotelefot, în care apare sufrageria

---

[36] Francis Bennett se referă la faptul că, odinioară, teritoriul Americii de Nord era împânzit cu colonii engleze, pînă la proclamarea independenței lor sub numele de Statele Unite (4 iulie 1776).

[37] James Monroe, al cincilea preşedinte ale Statelor Unite (între 1817 şi 1825), a lansat faimoasa doctrină care respinge orice intervenție europeană în treburile Americii. Încă de pe vremea lui Jules Verne, această doctrină a început să fie folosită ca un suport teoretic al imixtiunii imperialiştilor din Statele Unite în treburile interne ale țărilor din America Centrală şi de Sud.

Una dintre ultimele şi cele mai flagrante manifestări ale doctrinei Monroe o constituie campania dezlănțuită de guvernul Statelor Unite împotriva poporului cuban, care şi-a luat soarta în propriile sale mîini.

[38] Motiv de război.

[39] O nouă „poantă" julesverniană : suprafața Gibraltarului e de cinci kilometri pătrați !

palatului său de la Paris. Cu toată diferența de oră, domnul și doamna Bennett s-au înțeles să prînzească în același timp. Nimic nu-i mai plăcut decît să fii astfel împreună, în ciuda distanței, să vezi și să fii văzut, să conversezi cu ajutorul aparatelor fonotelefotice.

Dar sufrageria de la Paris e goală.

„Edith a întîrziat — își spune Francis Bennett. O, punctualitatea femeilor! Totul progresează, în afară de asta!"...

Și, făcînd această prea întemeiată reflecție, el deschide unul dintre robinete.

Ca toți oamenii avuți ai epocii noastre, Francis Bennett a renunțat la bucătăria domestică și s-a abonat la marea „Societate de alimentare la domiciliu". Această societate distribuie, printr-o rețea de tuburi pneumatice, cele mai variate feluri de mîncare [40]. E un sistem costisitor, fără îndoială, dar mîncărurile sînt mai gustoase...

Francis Bennett prînzește deci singur, nu fără oarecare strîngere de inimă. Tocmai își isprăvește cafeaua, cînd doamna Bennett apare în oglinda telefotului.

— De unde vii, scumpa mea Edith? o întreabă Francis Bennett.

— De unde vin?... De la modistă!... Anul acesta sînt niște pălării adorabile! Nici nu mai seamănă a pălării... sînt niște bolți, niște cupole!... Probabil că m-am pierdut puțin în admirația lor!...

— Atît de puțin, scumpa mea, încît am isprăvit prînzul...

— Atunci du-te, prietene... du-te la ocupațiile tale, suspină doamna Bennett. Eu mai am de făcut o vizită la croitor.

Croitorul nu-i altul decît celebrul Wormspire, cel care-a spus atît de judicios: „Femeia nu-i decît o chestiune de forme!"

Francis Bennett sărută obrazul doamnei Bennett pe oglinda telefotului și se îndreaptă spre fereastră, unde îl așteaptă aerocarul.

— Unde merge domnul? întreabă aeroconductorul.

— Să vedem... am ceva timp... Condu-mă la fabricile mele de acumulatoare de pe Niagara.

---

[40] Această idee avea o largă răspîndire la sfîrșitul secolului trecut. Ea poate fi întîlnită, de pildă, în romanul de anticipație „Secolul douăzeci" de A. Robida, apărut în a doua jumătate a veacului al XIX-lea.

Aerocarul, minunat aparat construit pe principiul „mai greu decît aerul“ [41], se avîntă în spaţiu cu o viteză de şase sute de kilometri pe oră. Sub el defilează oraşele cu trotuarele lor mobile, care transportă pe trecători de-a lungul străzilor [42], cîmpurile acoperite cu o reţea de fire electrice ca o imensă pînză de păianjen.

După jumătate de ceas, Francis Bennett se află la fabricile sale de pe Niagara. Aici, după ce utilizează forţa cascadelor pentru a produce energie, vinde sau închiriază această energie consumatorilor.

Încheindu-şi vizita, el se întoarce la Centropolis prin Philadelphia, Boston şi New York. Aerocarul îl lasă acasă în jurul orei cinci.

*

* *

În sala de aşteptare a lui „Earth Herald“ e multă lume. Solicitatorii pîndesc întoarcerea lui Francis Bennett pentru audienţa zilnică. Sînt inventatori în căutare de capital, oameni de afaceri care propun operaţii excelente (dacă ar fi să-i credem). Trebuie să ştii să alegi dintre aceste propuneri diverse: să le respingi pe cele rele, să le cîntăreşti pe cele îndoielnice, să le accepţi pe cele bune.

Francis Bennet îi expediază repede pe cei ale căror idei sînt inutile sau impracticabile.

Unul are de gînd să reînvie pictura, această artă ajunsă la o asemenea decădere încît „Angelus“ de Millet a fost vîndut cu cincisprezece franci [43], şi asta datorită progreselor fotografiei în culori, inventată la sfîrşitul secolului al XX-lea de japonezul Aruziswa-Riochi-Nichome-

---

[41] Jules Verne a fost un apărător înfocat al acestui principiu, într-o vreme în care văzduhul era brăzdat doar de baloane şi dirijabile „mai uşoare decît aerul“. Să ne amintim, de pildă, romanul „Robur Cuceritorul“. Duelul dintre „Albatrosul“ lui Robur şi dirijabilul „Go Ahead“ este o alegorie a luptei dintre partizanii celor două principii. Iar izbînda „Albatrosului“ prefigurează izbînda aparatelor de zbor mai grele decît aerul.

[42] Omenirea se mulţumeşte, deocamdată, cu escalatoarele metrourilor.

[43] „Angelus“ de Jean François Millet (1815—1875) este una dintre capodoperele picturii franceze şi universale.

Sanjukamboz-Kio-Baski-Kû, al cărui nume e pe toate buzele.[44]

Altul se laudă că a descoperit bacilul biogen, care ar trebui să-l facă pe om nemuritor.

Un chimist susține că a descoperit un nou corp, Nihilium, care costă numai trei milioane de dolari gramul.[45]

Un medic îndrăzneț pretinde că posedă un medicament special împotriva guturaiului...

Toți acești visători sînt dați afară fără întîrziere.

Alții se bucură de o primire mai favorabilă, și în primul rînd un tînăr a cărui frunte înaltă dovedește o vie inteligență.

— Dacă altădată se credea că există șaptezeci și cinci de corpuri simple[46], spune el, astăzi acest număr a fost redus la trei. Știți aceasta, domnule?

— Bineînțeles, răspunde Francis Bennett.

— Ei bine, sînt pe punctul de a reduce aceste trei corpuri la unul singur. Dacă fac rost de bani, în cîteva săptămîni reușesc.

— Și-atunci?...

— Atunci voi putea determina absolutul[47].

— Și care va fi consecința acestei descoperiri?

— Voi crea cu ușurință orice materie — piatră, lemn, metal, fibrină...

— Te pomenești că ești în stare să creezi și o ființă umană!...

---

[44] Una dintre puținele carențe de informare ale lui Jules Verne. De fapt, primele încercări de a obține fotografii în culori le-a făcut fizicianul englez James Maxwell (1831—1879), urmat de francezii Antoine-César Becquerel (1788—1878) și Gabriel Lippmann (1845—1921). În ceea ce privește situarea în timp a invenției adăugăm că I. F. Usaghin, laborant la Institutul de fizică al Universității din Moscova, a prezentat fotografii în culori la Congresul internațional de la Paris din 1900 (deci **începutul** și nu **sfîrșitul** secolului al XX-lea).

[45] Un gram de radiu, cel mai scump metal cunoscut pe pămînt, costă 16.000—21.000 de dolari.

[46] Potrivit legii periodicității elementelor, descoperită de Dmitri Mendeleev (1834—1907), în natură există 92 de elemente. Li se adaugă elementele create pe cale artificială și numite „transuraniene", deoarece sînt mai grele decît uraniul. În total, pînă acum sînt cunoscute 102 elemente.

[47] Potrivit teoriei moderne despre structura materiei, se poate considera că nucleele tuturor elementelor sînt compuse din nuclee de hidrogen, ceea ce ar corespunde oarecum cu afirmația acestui personaj julesvernian. Este posibil ca ideea să-i fi fost sugerată autorului de tabloul lui Mendeleev. În privința descoperirii „absolutului", aceasta este o aberație a „tînărului cu fruntea înaltă".

— În întregime... Îi va lipsi doar sufletul! [48]

— Doar atît? ripostează ironic Francis Bennett, angajîndu-l totuşi pe tînărul chimist în redacţia ştiinţifică a ziarului.

Un al doilea inventator, întemeindu-se pe experienţe datînd din secolul al XIX-lea şi deseori reînnoite de atunci, vine cu ideea de a muta un oraş întreg dintr-o dată [49].

Este vorba, în speţă, de oraşul Saaf, situat la cincisprezece mile de ţărmul mării. El ar putea fi transformat în staţiune balneară după ce ar fi transportat pe litoral pe şine de cale ferată. Asta ar duce la o enormă creştere a valorii terenurilor acoperite cu construcţii sau pe care s-ar putea înălţa construcţii noi.

Cucerit de idee, Francis Bennett consimte să participe la această afacere cu jumătate din capital.

— După cum ştiţi, domnule, îi spune un al treilea postulant, datorită acumulatorilor şi transformatorilor solari şi tereştri, am reuşit să nivelăm anotimpurile. Eu vreau să facem ceva mai mult. Să transformăm în căldură o parte din energia de care dispunem şi să trimitem această căldură în regiunile polare pentru a topi gheţurile [50]...

— Lasă-mi planurile dumitale şi revino peste opt zile! îi răspunde Francis Bennett.

În sfîrşit, un al patrulea savant aduce vestea că una dintre problemele care pasionează întreaga lume are să-şi capete dezlegarea chiar în seara asta.

Se ştie că acum un secol o experienţă îndrăzneaţă a atras atenţia publicului asupra doctorului Nathaniel

---

[48] Literatura de anticipaţie occidentală jonglează astăzi cu posibilitatea creării unor asemenea roboţi, numiţi în general androizi. Spre deosebire însă de tînărul inventator al lui Jules Verne, părinţii spirituali ai androizilor îi înzestrează pe aceştia nu numai cu scînteia inteligenţei, ci şi cu instincte şi sentimente, ajungînd să prezică transformarea oamenilor în sclavi ai făpturilor artificiale. Aceasta demonstrează teama de progres a unora dintre reprezentanţii suprastructurii capitaliste.

[49] În zilele noastre se efectuează mutarea unor clădiri de interes istoric, folosind, bineînţeles, alte mijloace decît cele fanteziste imaginate de Jules Verne.

[50] O idee seducătoare, care a devenit realizabilă datorită descoperirii şi folosirii energiei atomice (vezi povestirea „Sistemul celor 24 de sori" de Ion Marin Sadoveanu, apărută în nr. 115 al Colecţiei „Povestiri ştiinţifico-fantastice"). Ea trebuie însă abordată cu multă prudenţă, ţinînd seama că topirea calotelor polare ar face să se ridice cu mult nivelul oceanelor.

Faithburn. Partizan convins al hibernării umane, adică al posibilității de a suspenda funcțiunile vitale și de a le face să renască după un oarecare timp, el s-a hotărit să experimenteze pe propria lui piele eficacitatea acestei metode. După ce a indicat, prin testament olograf, operațiile necesare pentru a fi readus la viață exact peste o sută de ani, el s-a supus unui frig de — 172⁰. Prefăcut într-un fel de mumie, dr. Faithburn a fost închis într-un cavou pentru perioada convenită [51].

Și iată că termenul expiră tocmai astăzi, 25 iulie 2889. I se propune lui Francis Bennett ca reanimarea așteptată cu atita nerăbdare să se desfășoare într-una din sălile ziarului „Earth Herald". În felul acesta, publicul va putea fi ținut la curent clipă de clipă.

Propunerea e acceptată și, cum operația nu va avea loc înainte de ora zece seara, Francis Bennett se întinde pe un șezlong în salonul de audiții. Apoi, întorcînd un buton, el stabilește legătura cu „Central Concert". [52]

După o zi atît de plină de evenimente e o adevărată desfătare să asculți operele celor mai buni dintre maeștrii noștri, alcătuite — după cum se știe — dintr-o succesiune de formule armonico-algebrice!

Cufundat într-un fotoliu, Francis Bennett, aproape în extaz, nu-și dă seama că s-a întunecat. Dar iată că se deschide o ușă.

— Cine e? tresare el, atingînd un comutator aflat la îndemînă.

Îndată, printr-o zguduire electrică produsă asupra eterului. aerul devine luminos [53].

---

[51] Scăderea simțitoare a temperaturii corpului omenesc este folosită cu succes în anumite operații dificile. Nu e vorba însă de „suspendarea funcțiunilor vitale", ci de încetinirea metabolismului pentru o scurtă perioadă de timp.

E adevărat că literatura de anticipație și chiar unii oameni de știință vehiculează ideea aplicării acestei metode, într-o formă oarecum asemănătoare celei descrise aici, la zborurile interstelare. Suspendînd funcțiunile vitale sau, mai precis, reducîndu-le la o pîlpîire evasiimperceptibilă, astronauții se vor putea sustrage, în bună măsură, acțiunii timpului — lucru neapărat necesar pentru a înfrunta cascadele de ani-lumină care ne despart de celelalte sisteme solare ale galaxiei noastre.

[52] Este vorba, pesemne, despre sala centrală de concerte a orașului Centropolis.

[53] O enunțare fantezistă a principiului pe baza căruia funcționează lămpile actuale cu lumină rece.

— A, dumneata eşti, doctore! se linişteşte Francis Bennett.

— În persoană, răspunde doctorul Sam, care vine să-şi facă vizita cotidiană (abonament anual). Cum vă simţiţi?

— Bine.

— Cu atît mai bine... Să vedem limba! (O priveşte la microscop.) Curată... Şi pulsul? (Îi ia pulsul cu un pulsograf, asemănător instrumentelor care înregistrează trepidaţiile solului [54].)

— Excelent!... Poftă de mîncare?

— Aşa şi aşa.

— Da... stomacul! Nu mai merge bine! Îmbătrîneşte! Va trebui neapărat să vi-l înlocuim! [55]

— Vom vedea, răspunde Francis Bennett. Deocamdată, iei masa cu mine!

În timpul cinei, se stabileşte din nou cu Parisul comunicaţia fonotelefotică. De data aceasta, doamna Bennett e la masă, iar dineul, agrementat cu glumele doctorului Sam, e foarte plăcut.

— Cînd crezi c-o să te întorci la Centropolis, scumpa mea Edith? o întreabă Francis Bennett, la sfîrşit.

— Plec chiar acum.

— Prin tub sau cu aerotrenul?

— Prin tub.

— Atunci vei fi aici...

— La ora unsprezece şi cincizeci şi nouă de minute.

— Ora Parisului?

— Nu! Ora Centropolisului.

— Atunci pe curînd şi vezi să nu pierzi plecarea!

Tuburile submarine, prin care se vine din Europa în două sute nouăzeci şi cinci de minute, sînt într-adevăr pre-

---

[54] „Pulsograful" prefigurează aparatele de astăzi pentru măsurarea tensiunii arteriale. Asemuirea lui cu seismografele („instrumente care înregistrează trepidaţiile solului") nu e tocmai potrivită şi se datoreşte lipsei unor alţi termeni de comparaţie în vremea scrierii acestei povestiri, după cum şi examinarea limbii lui Bennett la microscop este o exagerare involuntară, dacă nu chiar cu intenţii umoristice.

[55] Sînt cunoscute experienţele cu adevărat senzaţionale ale savanţilor sovietici care au izbutit să transplanteze capul, inima, plămînii şi alte organe importante de la un animal la altul. Nu este departe ziua cînd vom izbuti să efectuăm asemenea operaţii şi la oameni.

ferabile aerotrenurilor, care nu fac decît o mie de kilometri pe oră...[56]

*

* *

Doctorul a plecat, promițînd că se va întoarce pentru a asista la reanimarea confratelui său Nathaniel Faithburn. Francis Bennett trece în birou și se apucă să verifice operațiile financiare de peste zi. O operație extrem de dificilă cînd e vorba de o întreprindere ale cărei cheltuieli zilnice se ridică la opt sute de mii de dolari. Din fericire, progresele mecanicii moderne ușurează simțitor efortul cerebral. Cu ajutorul piano-calculatorului electric[57], Francis Bennett își isprăvește repede treaba.

Era și timpul. Abia a apăsat pe ultima clapă a aparatului totalizator, cînd e chemat în salonul unde are loc experiența. Se îndreaptă imediat într-acolo și e primit de un numeros cortegiu de savanți, cărora li s-a alăturat doctorul Sam.

Sicriul cu corpul lui Nathaniel Faithburn e așezat pe o masă, în mijlocul sălii. Telefotul este pus în funcțiune. Lumea întreagă va putea să urmărească diversele faze ale operației.

Se deschide sicriul... Este scos corpul lui Nathaniel Faithburn... E ca o mumie — galben, rigid, uscat. Dacă-l lovești, răsună ca o bucată de lemn... Este supus căldurii... electricității... Nici un rezultat... Se încearcă hipnotismul... Sugestia... Nimic nu poate veni de hac acestei stări ultracataleptice.

— Ce se aude, doctore Sam? se interesează Francis Bennett.

Doctorul se apleacă asupra corpului și-l examinează cu cea mai mare atenție... Introduce apoi, printr-o injecție hipodermică, cîteva picături din faimosul elixir Brown-Sequard, care este încă la modă[58]...

---

[56] ...viteza avionului cu reacție TU-124, care este un adevărat „aerotren" prin dimensiunile sale și prin numărul mare de pasageri pe care-i transportă.

[57] O prefigurare a mașinilor de calcul electrice și, poate, electronice...

[58] Medicul și fiziologul francez Charles-Edouard Brown-Sequard (1817—1894) este unul dintre creatorii „opoterapiei", metodă terapeutică întemeiată pe utilizarea organelor și sucurilor organice animale pentru a trata deficiențele acelorași organe la oameni.

Mumia e mai mumificată ca oricînd.

— Cred că hibernarea a durat prea mult, răspunde dr. Sam.

— Ah! Ah!...

— Şi că Nathaniel Faithburn e mort!

— Mort?

— Cum nu se poate mai mort!

— Şi de cînd a murit?

— De cînd? reia doctorul Sam. De o sută de ani... de cînd a avut proasta idee de a se lăsa congelat din dragoste pentru ştiinţă!...

— Iată o metodă care are neapărat nevoie să fie perfecţionată, meditează Francis Bennett.

— Acesta e cuvîntul: perfecţionată, încheie doctorul Sam, în timp ce comisia ştiinţifică de hibernare se retrage cu povara sa funebră.

*

* *

Însoţit de doctorul Sam, Francis Bennett se întoarce în camera sa şi, cum pare foarte obosit după o zi atît de încărcată, doctorul îl sfătuieşte să facă o baie înainte de culcare.

— Ai dreptate, doctore. Asta mă va reconforta.

— Întru totul, d-le Bennett şi, dacă doriţi, pot să comand baia la plecare...

— Nu-i nevoie, doctore. Baia e totdeauna pregătită şi nici măcar nu trebuie să mă deplasez din camera mea. Atingînd acest buton, baia se va pune-n mişcare şi-o vei vedea prezentîndu-se singură, cu apa încălzită la o temperatură de 37^{0}. [59]

Francis Bennett apasă pe buton. Un zgomot surd se naşte, creşte, ia proporţii... Apoi una dintre uşi se deschide şi baia apare, lunecînd pe şine...

Cerule! În timp ce doctorul Sam îşi acoperă faţa, din baie se aud ţipete de pudoare înspăimîntată...

Sosită de o jumătate de ceas prin tubul transoceanic, doamna Bennett se află în baie...

*

* *

---

[59] Vezi punctul 24.

Mîine, 26 iulie 2889, directorul lui „Earth Herald“ își va reîncepe turneul de douăzeci de kilometri prin birourile sale. Iar seara, cînd totalizatorul își va încheia socotelile, beneficiul se va cifra la două sute cinci zeci de mii de dolari, cu cincizeci de mii mai mult ca astăzi.

E bună meseria de ziarist la sfîrșitul secolului al XXIX-lea ! [60]

---

[60] O ultimă înțepătură adresată, fără îndoială, nu lui Francis, ci lui Gordon Bennett, despre care același Anatole France spunea, cu ironia lui caracteristică : **„E cinstit în afaceri și generos. De altfel, sînt bani cîștigați fără osteneală...“**

In ziua de 26 septembrie a acelui an, indianul Tom Pammican, din statul Nixing întîlnește în pădurile din West-Life doi necunoscuți misterioși... Sînt niște turiști extravaganți? Sînt doi exploratori veniți de pe o altă planetă? Sau totul este o simplă închipuire a lui Tom Pammican? S-ar părea totuși că nu, deoarece sergentul Bobson îi întîlnește în aceeași zi la peste 300 mile de Nixing. Lucrul devine cu atît mai posibil cu cît patru șoferi declară a fi văzut două ființe dispărînd în mod straniu...

Toate aceste întîmplări culminează cu dispariția enigmatică a profesorului... Dar nu, despre toate acestea, și mai ales despre Glemra și despre cei doi sori îndepărtați veți afla cele mai veridice amănunte din relatarea cazului „GLEMRA“, în numărul 151 al Colecției noastre.

UN REUȘIT ROMAN ȘTIINȚIFICO-FANTASTIC)*

Era zborurilor cosmice, ritmul uluitor al dezvoltării științei și tehnicii moderne au dat aripi nebănuite pasiunii de cunoaștere, fanteziei omenești, dornică să-și apropie viitorul, să afle cum va arăta lumea de mîine.

Aceasta explică marile perspective ce s-au deschis în zilele noastre literaturii de anticipație.

O asemenea literatură creată în lumina concepției marxiste despre lume, bazată pe cunoașterea legilor generale de dezvoltare a societății, poate întruchipa într-un mod veridic nu numai imaginea spectaculoasă a etapelor viitoare cucerite de știință și tehnică, dar mai ales a societății viitoare, a omului viitorului, căruia cucerirea cosmosului îi va deschide perspective cu adevărat fantastice în dezvoltarea sa spirituală.

Din lucrările aparținînd acestui gen realizate în ultimul timp s-a impus în mod deosebit romanul lui Sergiu Fărcășan „O iubire din anul 41 042".

Înțelegerea uneori utilitaristă a sarcinilor acestui gen literar a determinat pe unii autori să se lase copleșiți într-o măsură de problemele tehnice, să transforme cărțile respective din domenii ale artei în lucrări de popularizare a științei și tehnicii. De vină nu este încărcătura științifică. Și romanul lui Fărcășan lansează o bogăție de idei curajoase în domeniul fizicii, biologiei, psihologiei. Dar meritul principal al cărții constă în primul rînd în faptul că în centrul acțiunii ei stă problematica relațiilor dintre oameni, purtînd pecetea eticii umanismului socialist ; imaginea

* In acest articol din revista „Lupta de clasă" nr. 1/1961 este recenzat romanul „O iubire din anul 41 042", publicat de Colecția „Povestiri științifico-fantastice" în iulie—august 1958 (nr. 83—86), reeditat, într-o formă amplificată, de Editura tineretului în 1960 și, sub formă de roman-ilustrat, de revista „Cravata roșie" începînd din ianuarie 1961.

viitorului este proiectată în lumina celor mai înaintate idei ale epocii noastre, în lumina concepției marxiste despre lume și societate. Cartea poartă o bogată și interesantă semnificație etică, aduce un elogiu gîndirii, rațiunii omenești, capabilă să pătrundă cele mai ascunse taine ale naturii.

Veridicitatea presonajelor, profilul moral al eroilor săi pozitivi au îmbogățit conținutul etic și filozofic al cărții.

În contrast cu romanul de anticipație burghez — care prezintă societatea viitorului în regres, care provoacă teama în fața dezvoltării impetuoase a științei și tehnicii, înfățișînd oamenii drept simple anexe, dacă nu victime, ale mașinilor create de ei —, romanul lui Fărcășan oferă o imagine plină de poezie a societății comuniste a mileniului 42, face să strălucească frumusețea morală a oamenilor viitorului, lumea în care au dispărut războaiele, bolile, epoca în care mersul înainte este asigurat de eroica luptă a omului cu natura, de setea lui de cunoaștere, de curajul și pasiunea lui în explorarea infinitului.

Titlul cărții marchează domeniul preferat de investigație și anticipație al scriitorului. În centrul atenției sale stă iubirea, această însușire, plină de poezie, de romantism și de gingășie, care-l definește pe om în mod nemijlocit, și tocmai pe acest teren subiectiv urmărește cartea reflectarea largă a profilului moral, a conștiinței sociale a omului de peste milenii. Pe omul mileniului 42 dragostea nu-l va izola de societate, sensul existenței nu se va putea reduce la ea. Replica dată de unul dintre eroi iubitei sale exprimă concentrat acest lucru: „A limita sensul vieții la dragostea pentru un om înseamnă a nu fi demn de dragostea acelui om".

Folosindu-se cu inteligență de caracteristicile genului, autorul transmite o bogată problematică filozofică, științifică prin intermediul unui subiect captivant specific romanului de aventuri.

Printr-o întîmplare cu totul neobișnuită, autorul aduce față în față oameni aparținînd unor generații despărțite în timp, de milenii. O navă plecată în univers în mileniul 9, după aproape două milenii parcurse în cosmos, revine pe Pămînt, unde se scurseseră (conform teoriei lui Einstein) peste 30 de milenii. Diferența de evoluție face ca între oamenii aparținînd celor două generații să izbucnească un conflict acut. Situația izvorîtă din complexele de inferiori-

tate ale temerarilor navigatori ai „antichității" este dramatică.

Care va fi puntea ce va uni cele două generații?

Răspunsul la această întrebare constituie mesajul umanist, generos pe care cartea îl promovează.

Imaginea societății viitorului descrisă de autor este nu numai realistă, optimistă, dar plină de poezie. Nu numai pe Pămînt, ci în întregul spațiu intragalactic, locuit de trilioane de oameni, s-a realizat societatea comunistă.

Rațiunea omenească a repurtat victorii extraordinare asupra naturii: Pămîntul a fost mutat într-o galaxie favorabilă; prin provocarea la comandă a degravitației, oamenii pot zbura; vîrsta medie a ajuns la 400 de ani; au dispărut bolile, durerile fizice.

Dar scriitorul luminează în permanență evoluția complexă a omului în descrieri pline de fantezie și lirism. Frumusețea a devenit o necesitate a vieții. Rațiunea omenească a făurit un peisaj de basm. Specialiștii, folosind sori artificiali, au creat splendide nopți înstelate. Casele sînt străjuite de brazi uriași albaștri, argintați de lumina lunară.

În acest cadru, prietenii și urmașii noștri din îndepărtatul mileniu simt încă nevoia să reflecteze ani în șir pe pereții refractari ai locuinței lor fermecătorul portret „antic" al Giocondei.

Dar frumusețea societății viitoare descrisă de Fărcășan stă mai ales în caracterul relațiilor sociale. Deși trilioanele de oameni trăiesc pe planete foarte îndepărtate, forța și unitatea colectivului mondial sînt pregnante. Un succes științific cum este realizarea televiziunii interplanetare are menirea de a anula distanțele fizice. Prin intermediul ei, omenirea se sfătuiește, își confruntă opiniile, își hotărăște în mod colectiv soarta. Societatea răspunde pentru faptele fiecărui individ în parte. Colectivul hotărăște și în probleme colosale, cum a fost mutarea Pămîntului, dar ia atitudine și în problemele cele mai delicate legate de viața oamenilor. Sentimentul apartenenței la o asemenea societate dă o mare forță morală membrilor săi.

Din carte se degajă ideea importantă că asemenea condiții optime de viață nu vor duce la moleșeala spiritului, la suficiență. Setea de cunoaștere a oamenilor mileniului 42 a crescut. Munca a devenit pentru ei o necesitate vitală. Viața de 400 de ani ei și-o folosesc pentru a deveni specialiști în zeci de discipline. Romanul demonstrează astfel că pe mă-

sură ce va evolua gîndirea omenească va deveni mai profundă, lupta pentru cucerirea tuturor misterelor universului va fi mai ascuțită. „O iubire din anul 41 042“ este o replică dată utopiilor în care societatea viitorului este prezentată ca o perfecțiune lipsită de elementele dezvoltării. Idealul înalt va solicita veșnic din partea omenirii eforturi, sacrificii, această luptă cu necunoscutul dînd farmec vieții.

Tocmai o asemenea trăsătură caracterizează în principal eroii săi pozitivi. Savantul Pal, care lansează teoria pe baza căreia mișcarea poate depăși viteza luminii, atingînd viteza gîndului, moare înainte de a-și fi verificat îndrăzneața teză. Etaria dă dovada supremă a dragostei ce i-o poartă lui Pal continuîndu-i munca, încercînd ea prima experiență, aruncîndu-se în neant cu viteza gîndului. Nils, un alt erou al mileniului 42, ca să poată experimenta posibilitatea transmiterii gîndului de la distanță fără suportul său fizic, sunetul, nu se dă înapoi de la nici un sacrificiu.

Asemenea preocupări ale eroilor îmbogățesc cartea cu o problematică interesantă, care invită la reflecție. Autorul lansează ipoteze îndrăznețe însoțite de o argumentație care dă aparența verosimilului. Probleme abstracte, a căror înțelegere ar pretinde într-o carte de știință o pregătire aperceptivă a cititorului, sînt exprimate limpede, logic, dar și foarte antrenant, fiind organic angrenate în dezvoltarea intrigii. De rezolvarea acestor probleme depind soarta, fericirea sau nefericirea eroilor. Asupra posibilităților prelungirii longevității discută îndelung Ols (om al mileniului 42, care va trăi 400 de ani) cu iubita sa, Lu (femeie a mileniului 9, repede muritoare, care nu poate atinge decît vîrsta de 80 de ani). De rezolvarea acestei probleme depinde îndepărtarea celei mai dureroase piedici ce stă în calea dragostei lor.

Prin zeci de amănunte scriitorul sugerează că în munca științifică a viitorului poezia este nelipsită. Primul mesaj transmis la distanță prin intensitatea gîndului este, în carte, un mesaj de iubire.

Ceea ce va cîștiga definitiv pe oamenii mileniului 9, repede muritori, alături de oamenii mileniului 42, va fi tocmai frumusețea idealului acelei societăți. Oamenii mileniului 9 vor compensa viața lor scurtă prin intensitatea trăirii. Cele două generații vor porni umăr la umăr în explorarea infinitului.

Cartea lui Sergiu Fărcășan, deși își fixează acțiunea in mileniul 42, este puternic impregnată de sentimentul actualității, de caracterul pasionant al problemelor politice, sociale, morale ale omenirii aflate în pragul societății comuniste.

Cititorului dornic să afle ce va fi miine, scriitorul îi sădește încrederea nelimitată în forța omului, a științei, a societății socialiste și comuniste, arătîndu-i că munca sa este necesară, folositoare, formează o treaptă în efortul omenirii spre miine. Romanul se face purtătorul ideii că societatea comunistă a viitorului va desăvîrși ce am început noi, că trăsăturile omului comunist, ale omului viitorului împodobesc și spiritul oamenilor contemporani.

Desigur, pot fi discutabile o serie de ipoteze științifice emise în cartea lui Fărcășan sau părerile sale privind evoluția psihică a oamenilor (lipsa somnului), sau prezentarea perspectivelor vieții de familie în viitor. Romanul științifico-fantastic reușit invită intotdeauna la multă fantezie și tocmai de aceea unele ipoteze ale autorului trezesc, la rîndul lor, în mintea cititorului, replici contradictorii. Nu aceste amănunte constituie însă caracteristicile cărții.

Idealul zugrăvit în romanul lui Fărcășan dă naștere la noi idealuri, pledează pentru ideea că setea de cunoaștere a omenirii nu are limite. Cartea lui dă încredere în viitor. Oricît de îndepărtat este mileniul pe care-l descrie, oricît de neașteptate și uimitoare sînt acțiunile eroilor săi, între aceștia și noi, oamenii de azi ai societății socialiste, se remarcă o mare înrudire spirituală în atitudinea în fața vieții. Acești eroi care trăiesc peste 40 de milenii sînt tot atît de avîntați spre viitor ca și generația noastră. Ei moștenesc de la oamenii inaintați ai vremii noastre pasiunea cunoașterii, dorința de a nu precupeți nimic în numele viitorului. Romanul transmite ideea prețioasă că în ciuda distanțelor în spațiu sau în timp omenirea este o familie uriașă, puternică tocmai prin unitatea ei, prin tendința ei de a merge înainte spre progres. O asemenea perspectivă putea fi concepută și putea fi exprimată printr-o interesantă imagine artistică numai în societatea noastră, pregătită să pășească pragul luminos al construirii societății comuniste.

Iată ce conferă valoare și spirit contemporan acestui reușit roman romînesc de anticipație.

Lucia Olteanu

Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

COLECȚIA Povestiri Științifico-Fantastice

CLUB

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PRETUL 1 LEU